

บทสรุปผู้บริหาร

ภารกิจด้านวิชาการของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ได้กำหนดให้มีการสังเคราะห์ถอดบทเรียนจากงานประชุมวิชาการประจำปี 2557 **สร้างคน สร้างชาติ : สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม** ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2557 ณ ห้อง Miracle Grand Convention Hall โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 1,200 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) ถอดบทเรียนบุคคล และองค์กรต้นแบบของ สท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางการพัฒนามาตรการ กลไกในการดำเนินงานของ สท. ในระยะต่อไป

วิธีการสังเคราะห์งาน ประกอบด้วย

- 1) คัดเลือกงานวิจัย บทความ หรือผลงานด้านวิชาการที่จะนำเสนอในงานประชุมวิชาการของ สท. ประจำปี 2557 จากนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต และนักศึกษา ที่ สท. เป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิญชวนส่งผลงาน
- 2) คัดเลือก รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัย บทความ หรือผลงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการส่งเสริมสวัสดิภาพ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และเครือข่าย เพื่อจัดทำเป็นเอกสารประกอบการประชุม
- 3) ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และถอดบทเรียนในการประชุมวิชาการประจำปี 2557
- 4) สังเคราะห์ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 - 2556
- 5) จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน สังเคราะห์ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 - 2556 พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเพื่อการจัดงานประชุมวิชาการของ สท. ประจำปี 2558 ต่อไป

รูปแบบการสังเคราะห์ถอดบทเรียน ประกอบด้วย

- 1) การถอดเป็นเรื่องเล่าเป็นการนำเสนอผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) การแสดงนิทรรศการโชว์ผลงานโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินงานในปี 2557 ทั่วประเทศ
- 2) ถอดบทเรียนการวิเคราะห์ประเด็นงานวิจัยตาม 3 ห้องย่อย
- 3) การสังเคราะห์ผลงานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างปี 2554 - 2556

ผลการสังเคราะห์ถอดบทเรียน มีดังนี้

1. การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งหมด 9 เรื่อง ได้แก่

1.1) ผลงานวิจัยเรื่อง “**สถานการณ์ ผลกระทบและแนวทางการส่งเสริมสวัสดิภาพคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ด้วยนวัตกรรมเสริมสร้างความรัก ผูกพันในครอบครัวเพื่อสังคมที่ปลอดภัย**” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ศูนย์วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2) ผลงานวิจัยเรื่อง “**โครงการการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย**” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3) รายงานผลการศึกษา เรื่อง “**การเข้าถึงสิทธิในกองทุนสวัสดิการชุมชนของผู้ด้อยโอกาส**” โดย นางชนิษฐา กมลวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส สท.

1.4) รายงานผลการศึกษาเรื่อง “**โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ.2550 - 2554)**” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5) ผลงานวิจัยเรื่อง “**กอดดินโมเดล (KONGDIN MODEL) นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนวัดกอดดิน**” โดย นายชยุต พิพัฒฐาตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกอดดิน จังหวัดระยอง

1.6) ผลงานวิจัยเรื่อง “**การจัดชุดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อการดูแลเด็กด้อยโอกาส นอกระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา**” โดย ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ และศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ศุภสิทธิ์ พรรณนารุโณทัย อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.7) ผลงานวิจัยเรื่อง “**การแก้ไขปัญหานักเรียนอ่าน - เขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบันได 4 ขั้น**” โดย นายวุฒิไพโรจน์ โชติกุลศิริปัญญา และนายสรรเสริญ วีระพจนานันท์ โรงเรียนแม่वंกั จังหวัดนครสวรรค์

1.8) ผลงานวิจัยเรื่อง “**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของพนักงานบริการทางเพศ**” โดยนายสัญญา สุขขำ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี

1.9) ผลงานวิจัยเรื่อง “**มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติด**” โดย นางสาวสุรัสวดี กัลยาสิทธิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการสังเคราะห์ พบว่า มีผลงานที่เป็นนวัตกรรม 5 เรื่อง ได้แก่

1) นวัตกรรมเสริมสร้างความรัก ผูกพันในครอบครัวเพื่อสังคมที่ปลอดภัย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร

2) นวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

จ

3) นวัตกรรมกองดินโมเดล (KONGDIN MODEL) นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนวัดกองดิน โดย นายชยุต พิพัฒฐาตร

4) นวัตกรรมการจัดชุดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อการดูแลเด็กด้อยโอกาสนอกระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา โดย ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์

5) การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่าน - เขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบันได 4 ขั้น โดย นายพุมิไพโรจน์ โชติกุลศิริปัญญา และนายสรรเสริญ วีระพจนานันท์

ผลงานที่น่าสนใจแสดงผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติผ่านยุทธศาสตร์ มาตรการ การดำเนินการมี 2 เรื่องที่เป็นการประเมินผลนโยบายผู้สูงอายุ คือ *โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ.2550 - 2554)*” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ และ *มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดีอาชญากรรม*” โดย นางสาวสุรัสวดี กัลยาสิทธิ์ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 2 เรื่อง ได้แก่ *“การเข้าถึงสิทธิในกองทุนสวัสดิการชุมชนของผู้ด้อยโอกาส”* โดย นางชนิษฐากมลวัฒน์ และ *“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของพนักงานบริการทางเพศ”* โดย นายสัญญา สุขขำ

2. ผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) ขององค์กรภาคีเครือข่ายมี 5 ผลงาน ได้แก่

2.1) ผลงาน *“โครงการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กตำบลดอนแก้ว”* โดย ดร.อุบล ะไวทย์ณาวิชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2) ผลงาน *“โครงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อลดปัญหาการตั้งครุภังค์ไม่พร้อมในเด็กและเยาวชน”* โดย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

2.3) ผลงาน *“การอบรมเชิงปฏิบัติการการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบปัญหาเอดส์”* โดย นางพรทิพย์ แห่งทอง ชมรมอาสาสมัครดูแลคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์ ตำบลปากพูนจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4) ผลงาน *“ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางผู้สูงอายุ)”* โดย นายนคร กิติพุทธนากร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.5) ผลงาน *“โครงการสร้างสำนึกพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย”* โดย นางสาวจิราภรณ์ ศรีถาวร รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ผลการสังเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่กระจายตัวอยู่ในระดับชุมชน และเป็นการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ และกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ

3) นวัตกรรมกวดินโมเดล (KONGDIN MODEL) นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนวัดกวดิน โดย นายชยุต พิพัฒฐาตร

4) นวัตกรรมการจัดชุดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อการดูแลเด็กด้อยโอกาสนอกระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา โดย ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์

5) การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่าน – เขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบันได 4 ขั้น โดย นายพุฒิไพโรจน์ โชติกุลศิริปัญญา และนายสรรเสริญ วีระพจนานันท์

ผลงานที่น่าสนใจแสดงผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติผ่านยุทธศาสตร์ มาตรการ การดำเนินการมี 2 เรื่องที่เป็นการประเมินผลนโยบายผู้สูงอายุ คือ *“โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ.2550 - 2554)”* โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ และ *“มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติด”* โดย นางสาวสุรัสวดี กัลยาสิทธิ์ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 2 เรื่อง ได้แก่ *“การเข้าถึงสิทธิในกองทุนสวัสดิการชุมชนของผู้ด้อยโอกาส”* โดย นางชนิษฐากมลวัฒน์ และ *“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของพนักงานบริการทางเพศ”* โดย นายสัญญา สุขขำ

2. ผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) ขององค์กรภาคีเครือข่ายมี 5 ผลงาน ได้แก่

2.1) ผลงาน *“โครงการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กตำบลดอนแก้ว”* โดย ดร.อุบล ะไวทย์ณาวิชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2) ผลงาน *“โครงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อลดปัญหาการตั้งครกร์ไม่พร้อมในเด็กและเยาวชน”* โดย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

2.3) ผลงาน *“การอบรมเชิงปฏิบัติการการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบปัญหาเอดส์”* โดย นางพรทิพย์ แห่งทอง ชมรมอาสาสมัครดูแลคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์ ตำบลปากพูนจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4) ผลงาน *“ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางผู้สูงอายุ)”* โดย นายนคร กิติพุทธนกร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.5) ผลงาน *“โครงการสร้างสำนึกพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย”* โดย นางสาวจิราภรณ์ ศรีถาวร รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโสกนกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ผลการสังเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่กระจายตัวอยู่ในระดับชุมชน และเป็นการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ และกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ

3. การยกย่องเชิดชูคนต้นแบบ 14 ท่าน ได้แก่ คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนจำนวน 9 ท่าน รองลงมาคือ คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ 2 ท่าน คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชน 1 ท่าน เป็นคนต้นแบบด้านผู้ด้อยโอกาส 1 ท่าน มีเพียง 1 ท่านที่เป็นคนต้นแบบด้านการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการสังคมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีองค์กรต้นแบบจำนวน 10 องค์กร

4. ผลการสังเคราะห์งานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่าง ปี 2554-2556 พบว่า ผลงานวิจัยที่พบมากที่สุดคือ ผลงานด้านผู้ด้อยโอกาส มีจำนวน 70 เรื่อง (ร้อยละ 37.6) รองลงมาคือ ผลงานด้านผู้สูงอายุนี้อาจมีจำนวน 66 เรื่อง (ร้อยละ 35.5) และผลงานด้านเด็กและเยาวชนมีจำนวน 50 เรื่อง (ร้อยละ 26.9) ผลงานจำนวน 129 เรื่อง (ร้อยละ 69.4) ของทั้ง 3 กลุ่มเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ มาตรการการขับเคลื่อนการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมาย รองลงมาเป็นผลงานด้านสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 57 เรื่อง (ร้อยละ 30.6) ผลงานการขับเคลื่อนการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่าจุดเน้นอยู่ที่มาตรการสร้างคน : การส่งเสริมทางสังคมมากกว่า มาตรการการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม และข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ในระยะต่อไป จุดท้าทายของการขับเคลื่อนนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไปเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ การจัดทำสมัชชาเด็กและเยาวชน สมัชชาผู้ด้อยโอกาส และสมัชชาผู้สูงอายุที่มาจากกรมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดทำข้อเสนอให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

5. ผลการสังเคราะห์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

❖ ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาสังคมเข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างพลังทางสังคม ข้อเสนอแนะพบว่า กระทรวงได้กำหนดบทบาทให้หน่วยงาน สท. เป็นหน่วยสนับสนุนวิชาการกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

❖ ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีแผนกลยุทธ์ฉบับที่ 3 พ.ศ.2555-2559 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ แต่กลับพบว่า เจ้าหน้าที่การทำงานของ สท. เป็นหน่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่าน 3 สำนัก ได้แก่ สทด. สทอ. และ สทส. มากกว่าทำบทบาทหน้าที่การกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ ภารกิจหลักยังเน้นให้การให้บุคลากรลงไปปฏิบัติงานร่วมกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

❖ แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สท. มีแผนระดับชาติ 3 แผน ได้แก่

1) แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555-2559)

2) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2555 - 2559 และ

3) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2552)

นอกจากนี้ยังพบว่า แต่ละสำนักก็มี แผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม จุดเน้นการทำงานคือส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพัฒนาสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม คุ้มครองทางสังคม เสริมพลัง

❖ **ความท้าทายใหม่ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ สท.** ควรทบทวนการบรรลุภารกิจ บทบาทของ สท. ในประเด็นใดมาก น้อย และนำมาปรับทิศทางการทำงานที่ควรจะเป็นในการปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ในอนาคต

❖ **ยุทธศาสตร์สร้างความรู้นำสังคมที่เป็นพลังอำนาจการขับเคลื่อนสังคมไทย** โดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อวางระบบ ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทางใหม่เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายในอนาคตอย่างน้อย 10 - 20 ปีข้างหน้า การพัฒนาองค์ความรู้ชุดวิจัยเชิงอนาคตมากกว่าการวิจัยตามงบประมาณรายปี การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ว่ามีความก้าวหน้าในประเด็นใดบ้าง และประเด็นใดที่ไม่สอดคล้องต้องปรับปรุง พัฒนาให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนสร้างคน สร้างชาติ : สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.)

❖ ออกแบบระบบการคุ้มครองทางสังคมกับกลุ่มเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับสากล ระดับภูมิภาค ควบคู่กับระดับชาติและระดับท้องถิ่นในลักษณะ 4 ภาคียุทธศาสตร์ตามประเด็นของกลุ่มเป้าหมาย เช่นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรปรับยุทธศาสตร์การทำงานบูรณาการเชื่อมโยงกับภาคียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานสังคมร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย (ท้องที่ : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

❖ พัฒนามาตรการ กลไก และนวัตกรรม ในการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิกลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างการบริหารราชการใหม่ที่จะเกิดขึ้น

❖ เสริมสร้างความเข้มแข็งและบูรณาการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิกลุ่มเป้าหมายผ่านการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคียุทธศาสตร์รวมทั้งการส่งเสริม เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมขับเคลื่อนงาน สร้างคน สร้างชาติอย่างต่อเนื่อง

❖ พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีศักยภาพเป็นองค์กรกลางในการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย โดยบูรณาการงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.)

2. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านเด็กและเยาวชน

❖ บูรณาการการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ทั้งงานป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและปัญหาเรื่องยาเสพติด ควรให้มีการคุ้มครองเรื่องสิทธิและความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน รวมทั้งควรวางมาตรการรูปแบบการทำงานที่เปิดโอกาสต่อการมีส่วนร่วมอย่างอิสระและเน้นประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงของเด็ก ตลอดไปถึงความต่อเนื่องของการทำงานในระยะยาว

❖ พัฒนาระบบการวิจัยของ สท. จากการศึกษาวิจัยทางวิชาการในงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้เกิดความเชื่อมโยงและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่สนับสนุนต่อกัน สอดคล้องกับโครงสร้าง บริบทสังคม วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

❖ สนับสนุนบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ในการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการทำงานเพื่อสร้างเครือข่าย โดยเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายหลักที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนเอง (โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของกลุ่มเด็กเป้าหมาย) ครอบครัว สถาบันการศึกษา วัด ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ควรส่งเสริมการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการทำงานกับระดับพื้นที่

❖ สนับสนุนการทำงานในระบบ “เครือข่ายพี่เลี้ยง” ให้กับองค์กรสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ โดยสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้เพื่อการพัฒนาชุมชน และพัฒนาศักยภาพตนเอง

❖ นำแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) มาใช้ในการทำงานทั้งมิติสังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอดส์

❖ ส่งเสริมการสร้างมาตรการทางเลือก ได้แก่ มาตรการการป้องกันปัญหาความเครียดและการพ่นในเด็กจากการศึกษาวิจัยทางวิชาการเชิงลึก มาตรการสร้างระบบสวัสดิการที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาสุขภาพทางจิตเพื่อป้องกัน และเยียวยาปัญหาสุขภาพทางกายของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง มาตรการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานต่อสถานการณ์ปัญหาด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความเหมาะสมในการทำงาน มาตรการการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม เรื่องเด็กและเยาวชนของสื่อ

❖ ส่งเสริมการสร้างทัศนคติเชิงบวก สร้างความตระหนักต่อความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนาทรัพยากรเด็กและเยาวชนให้กว้างขวางกว่าระดับครอบครัว เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศ

- ❖ บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภายในของ สท. ด้านระบบติดตามและกำกับ การขับเคลื่อนงานไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงประเด็น การประเมินผล การใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยพัฒนาตัวชี้วัดทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณในการทำงานด้านเด็ก และเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

- ❖ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเด็กและเยาวชนในระดับ อาเซียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมาตรฐานในการทำงานด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน

3. ข้อเสนอด้านนโยบายผู้ด้อยโอกาส

- ❖ นิยามกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสให้ชัดเจนและสอดคล้องกับข้อกำหนดผู้รับบริการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2550)

- ❖ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม และมีการจัดทำบัญชีรายจ่ายด้านการ จัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม

- ❖ มีมาตรการการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเสี่ยงใหม่ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปิดประชาคมอาเซียน (+3+6)

- ❖ มีการทบทวน กำหนดนโยบาย กฎหมาย มาตรการรองรับกับการเคลื่อนย้ายประชากร เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่อความมั่นคงและสวัสดิการของผู้ด้อยโอกาส

- ❖ สร้างมาตรการการคุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น สิทธิทางกฎหมาย การร้องขอทนายความอาสา การคุ้มครองสวัสดิภาพไม่ให้ถูกเอาเปรียบ รวมทั้ง ทบทวนระเบียบ ข้อกำหนด แนวทางที่ไม่เอื้อต่อการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และระบบบริการทางสังคม

- ❖ ปรับทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อผู้ด้อยโอกาส เพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่าง เสมอภาค เท่าเทียม และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ หรือกีดกันจากสังคมโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และ คัดค้านการตีตราความเป็นมนุษย์

4. ข้อเสนอด้านนโยบายผู้สูงอายุ

- ❖ ส่งเสริมมาตรการการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจยามชราภาพผ่านมาตรการทาง ภาษีอากร โดยกำหนดให้มีค่าลดหย่อนภาษีรายได้ประเภทต่าง ๆ ลักษณะของมาตรการมีทั้งที่เป็นมาตรการ เพื่อบรรเทาภาระภาษีอากรให้แก่ผู้สูงอายุ มาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจประชากรวัยทำงานในการสร้าง หลักประกันทางเศรษฐกิจยามชราภาพ และมาตรการส่งเสริมการสร้างหลักประกันด้านต่าง ๆ ให้กับบุพการี

- ❖ เร่งดำเนินการเรื่องการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจในสังคมสูงวัยด้วยการส่งเสริมการออม รัฐควรขับเคลื่อนพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติไปดำเนินการให้เกิดผลโดยเร็วที่สุด รัฐช่วยสมทบ ซึ่งควรจะได้มีการดำเนินงานไปแล้วตามที่พระราชบัญญัติกำหนดแต่ยังถูกชะลอไว้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนผ่าน

สู่สังคมสูงวัย รัฐควรเร่งดำเนินการเรื่องกองทุนการออมแห่งชาติให้เป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุดพร้อมทั้งเร่งพัฒนาระบบหลักประกันทางเศรษฐกิจในรูปแบบอื่น ๆ

❖ รัฐบาลควรผลักดันให้เกิดการแปลงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการจัดสรรงบประมาณรองรับ และสนับสนุนให้ท้องถิ่นเพิ่มบทบาทการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนให้มากยิ่งขึ้น

❖ รัฐบาลควรสร้างมาตรการจูงใจแก่นายจ้างเพื่อจ้างแรงงานสูงอายุและแรงจูงใจให้แรงงานสูงอายุยังคงทำงานต่อหลังเกษียณอายุ ยิ่งไปกว่านั้นเพื่อให้แรงงานสามารถทำงานอยู่ได้ยาวนานขึ้นภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือแรงงานให้สามารถสร้างเสริมสุขภาพที่ดีตั้งแต่อายุน้อย อีกทั้งเพื่อจะทำให้ผู้สูงอายุในอนาคตมีผลิตภาพตามอายุเพิ่มสูงขึ้น

❖ ภาครัฐควรพัฒนาระบบการศึกษาที่มุ่งให้แรงงานได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับงานอาชีพ

❖ ติดตามการดำเนินงานตามมติ และรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ คราวต่อไป รวมทั้งให้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ดำเนินงานขับเคลื่อนมติสมัชชาปฏิรูประดับชาติ และมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนมติที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันให้ปรากฏผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

❖ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดสัดส่วนของการจ่ายเงินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ และสภาพปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นธรรมในกลุ่มประชากรสูงอายุ

❖ มีการขยายบทบาทของกองทุนผู้สูงอายุจากการเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุน ไปเป็นผู้ร่วมดำเนินงาน โดยมีค่าใช้จ่ายประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่กองทุนฯ ควรเพิ่มบทบาทเป็นผู้ร่วมดำเนินการ ร่วมประชุม ให้คำปรึกษา แนะนำในเชิงการบริหารจัดการ และการเปิดโอกาสและเปิดช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้สูงอายุโดยตรงและต่อเนื่อง

❖ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุ ในกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองโครงการเบื้องต้นก่อนส่งส่วนกลาง

❖ เพิ่มศักยภาพขององค์กรธุรกิจเพื่อสามารถรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

❖ สร้างเครือข่ายการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในส่วนภูมิภาคและองค์กรที่เป็นตัวแทนผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่มีความพร้อม และมีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ สภาสมาคมสภาผู้สูงอายุฯ และแกนนำผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งกองทุนผู้สูงอายุให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้กู้ การติดตามการคืนเงินกู้ การติดตาม และให้คำแนะนำในการจัดทำโครงการได้

- ❖ เร่งพัฒนาระบบดูแลระยะยาวที่บูรณาการทั้งมิติสุขภาพเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้นานที่สุด
- ❖ เพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถของชมรมผู้สูงอายุและกระบวนการสมาชิกผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้สูงอายุ
- ❖ ชุมชนควรเข้ามาปรับปรุงสถานที่พักอาศัยของผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัย และสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุในเรื่องเอกสาร/คู่มือในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และมีการจัดฝึกอบรมความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
- ❖ ภาครัฐ/จังหวัด ควรส่งเสริมหรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปดูแลผู้สูงอายุหรือจัดหาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมาช่วยผู้ดูแลผู้สูงอายุเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมหรือช่วยเหลือผู้ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น
- ❖ ภาครัฐพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวที่มีมาตรฐาน เน้นการให้ผู้สูงอายุอยู่กับสังคม/ชุมชน ให้ได้นานที่สุด และเน้นการพัฒนาระบบการดูแล ชั้นกลาง (ส่งต่อหรือเปลี่ยนผ่านจากสถานพยาบาลสู่ครอบครัว)
- ❖ เพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ใกล้ตัว เข้าใจ เข้าถึง) และชมรมผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนให้มากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาระบบบริการและสวัสดิการที่จะรองรับประชากรสูงอายุที่มีลักษณะและความต้องการเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหรืออยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุที่ยากจนในเขตเมือง
- ❖ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุมัติเงิน คุณสมบัติผู้กู้กองทุนผู้สูงอายุให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในเขตชนบทมากขึ้น